

Omgaan met F-pupillen

Na één wedstrijd hebben ouders langs de lijn zich een beeld gevormd van de 'betere' spelers en zij die erbij hangen. Ga hier niet in mee. Kijk naar wat spelers al kunnen en daag ze uit hierin nog beter te worden.

Coaches stellen zich soms op achter het doel van hun keeper.

„Schiet hem maar heel ver weg, Justin!"

„Naar de zijkant!"

„Uit je handen trappen!"

„Uitlopen!"

Op een dag krijgen ze van hun eigen zoon te horen wat dat met ze doet.

„Jullie staan altijd zo te schreeuwen daar achter het doel. Dat leidt me af."

„Maar we willen jullie helpen!"

Andere coaches stellen een begeleider op achter het doel; zelf staan ze langs de lengte van het veld, om de aanval te begeleiden.

„Niet zo op een kluitje!"

Moeders kijken daarvan op.

„Kluitje? Denk je dat die kinderen begrijpen wat jij daarmee bedoelt?"

Bij sommige coaches gaat er dan iets dagen. Misschien moet je het spelers maar zoveel mogelijk zelf laten uitzoeken.

Tip: Leer je spelers kennen

1. **Voornaam.** Spreek elkaar aan bij de voornaam;

2. **Voetbalwensen.** Vraag wat elke speler verwacht van het komend seizoen. Willen ze naast winnen misschien specifieke dingen oefenen?

3. **Positiewensen.** Waar wil men het liefst staan? Je hebt een keeper nodig! Vraag hier later in het seizoen vaker naar. Laat F-pupillen kennismaken met meerdere rollen en posities in het team. Laat ze ervaren wat het is om in het doel te staan, in de achterhoede of in de voorhoede te spelen;

4. **Geen aanvoerders.** Onderscheid nog niet expliciet de aanvoerder in het team. Of laat elke speler eens ervaren hoe het is om aanvoerder te zijn. Wat zijn diens taken? Hou in de gaten of hij de taken aankan en uitvoert;

5. **Uitjes.** Doe na wedstrijd of training een keer samen iets anders: zwemmen, naar de bioscoop, een wedstrijdje tegen de ouders. Heel goed voor het teamgevoel.

Ogen van volwassenen

Kijken volwassenen naar een jeugdwedstrijd, dan kunnen ze het niet laten. Ze zien al dingen in die 'jonkies'. De typische aanvaller, de typische verdediger. Ze genieten van de 'vroegrijpe' speler, negeren de 'dromer'. Het is de kunst als coach om in elke F-pupil kwaliteiten te ontdekken en deze verder te ontwikkelen. Voel de verschillende behoeften van zowel de beginneling als de balvaardige speler in je team aan. Steek in op ieders niveau, geef tips op maat om een volgende stap te kunnen maken. Bij goede begeleiding blijkt een laatbloeiër na twee of drie jaar één van de betere spelers te zijn geworden.

Een F-pupil stop je als persoon én als speler snel in een hokje. Zo vinden nogal wat coaches dat spelers zich op deze leeftijd al moeten specialiseren. Een goed argument daarvoor is er niet. Eigenlijk bezwijken deze coaches voor de verleiding om naar eigen inzicht kinderen nu alvast op te delen in 'spelmakers' en 'dienende' spelers. In 'belangrijke' spelers op de as van het veld en 'misbare' spelers op de vleugels. In balvaardige spelers voorin en spelers met een flinke trap achterin. Probeer dit soort beelden te vermijden. Het is jouw uitdaging om F-pupillen uit te dagen kennis te maken met alle posities en rollen. Later in het jeugdvoetballeerproces wordt vanzelf duidelijk wie aanleg heeft voor welke rol. Juist wisselingen van positie dragen bij aan hun ontwikkeling.

Dan zijn er de diverse persoonlijkheidsjes. De drukke praatjesmaker die in de kleedkamer het hoogste woord heeft en soms zijn grenzen verkennt. De afwachter die zijn plekje op het veld en in de kleedkamer nog moet vinden. Elke speler is anders, elke speler verdient de aandacht die bij hem of haar past. Maar hoe ver moet die aandacht gaan? Moet jij je verdiepen

in het temperament van ieder van je negen spelers en daarop je beleid afstemmen? Of zijn daarvoor de paar uurtjes per week niet toereikend? Biedt het wel houvast als je kinderen in hokjes stopt?

Je kunt eens beginnen met wie jij als coach eigenlijk bent. Ben jij geduldig of ongeduldig? Emotioneel of juist meer analytisch? Geef jij veel instructies of vraag je aan spelers om met oplossingen te komen? Door welke bril kijk jij eigenlijk naar hen? Was jijzelf vroeger een 'typische' taakbewuste verdediger – en ben je nu allergisch voor spitsen die nooit meeverdedigen? Hoe sterk sommige kenmerken van kinderen ook in het oog springen, de relatie met wat ze in de kleedkamer en op het veld laten zien is niet altijd duidelijk. Gedrag kan namelijk net zo goed het gevolg zijn van achtergrond, cultuur, religie, situatie thuis, woonomgeving, school, economische status en medische zaken. Of het is gewoon Suikerfeest of Sinterklaastijd – en heerst de opwinding alom.

Het leiden van een team F-pupillen is maatwerk. Maar complimenten werken voor iedereen – ze zijn als Pokon voor kinderen. Hier bovenop kun je elke speler meer op maat begeleiden. Zoek bijvoorbeeld naar persoonlijke drijfveren. Waarom komen ze eigenlijk? De een volgt blind zijn beste vriendje van school, een tweede kijkt op naar zijn oudere, eveneens voetballende broer en een derde bekijkt met zijn vader tot 's avonds laat alle Champions League-wedstrijden en is ervan overtuigd dat hij later bij Ajax voetbalt. Alle drie spelers verdienen jouw aandacht.

Tip: op de grond liggen

F-pupillen vragen aandacht door gemakkelijk te vallen en snel te huilen. Schat de ernst van de botsing in. Bijna altijd is het meer schrik dan pijn. Help de pechvogel snel overeind en maak een grap. 'O, je been moet eraf. Ik bel de ambulance wel even.' De scheidrechter moet hem alleen een vrije trap geven als het dat ook echt is. Trek hem niet voor met een strafschoep, dat leidt tot ergernis bij anderen. Gebeurt het in een wedstrijd, zorg er dan voor dat zijn ouders niet het veld in rennen. Haal hem zelf naar de kant en troost hem.

Wat kunnen ze al?

Hoe om te gaan met F-pupillen? Wat kunnen ze al? Wat kun je ze leren en waar heb je rekening mee te houden?

Eerstejaars F-pupillen (6, 7 en soms 8 jaar) krijgen nog beter dan bij de mini-pupillen hun eigen bewegen onder controle. Zo ook de bal. Ze kennen de grilligheid ervan. Voetbalden ze al een jaartje of twee bij de mini's, dan zijn ze er enigszins de baas over. Hun spel kenmerkt zich dan ook door individueel handelen. Het zelf afpakken en zelf in bezit houden van de bal betekent veel voor ze. Houd rekening met kinderen die als F-pupil starten met voetbal, ze kunnen nog worstelen met de bal. Maar voor veel F-pupillen is de bal geen doel meer op zich. Ze snappen dat het een middel is om succesvol te kunnen zijn. De doelstelling in deze leeftijdscategorie is dan ook: het doelgericht leren beheersen van de bal. Ze weten al dat het uiteindelijk om het scoren gaat en dat er heel wat voor nodig is om spelers van de tegenpartij te passeren en de wedstrijd te winnen. Maar hoe? Soms zie je eerstejaars F-pupillen weliswaar de bal richting een teamgenoot schieten – maar dat is hen opgelegd door ouders langs de lijn.

„Overspelen!”, roepen ze vanaf het vijfde levensjaar.

Eerstejaars F-pupillen zijn op zichzelf gericht. Ze zijn snel afgeleid en kunnen sterk reageren op gevoelens van lust en onlust. Soms zijn ze nog weinig zelfstandig. Hoe dan ook zijn ze afhankelijk van volwassenen. Maar tegelijk kennen ze al een sterke behoefte om te presteren. Ook samen. Sommigen verlangen al hevig naar grootse, persoonlijke prestaties – maar de meesten juichen vooral hartstochtelijk om elkaars doelpunten.

Het gevoel één team te zijn, het besef samen aan een doel te werken, is nog weinig doorleefd. Toch houden ze al wel rekening met de ander op het veld. Was bij de mini-pupillen het beetje samenspel dat ze toonden ingefluisterd door volwassenen – ten onrechte, mini's moeten vooral veel dribbelen – het samenspel van F-pupillen lijkt al iets meer uit hen zelf te komen. Een speler met een bijzonder gevoel voor de vrije ruimte om daar de bal te ontvangen, een pass op een speler die enthousiast mee oprent, een attent anticiperen op een rebound. Maar van structureel combineren en optimale veldbezetting is geen sprake. Richt je daar dan ook niet op. Versterk juist het natuurlijk gedrag.

Niet elke F-pupil ziet in dat het wegblijven van de bal tot balbezit kan leiden. Het merendeel van de tijd klit het merendeel van de veertien spelers op het veld samen, in een uithoek van het veld. Als mini-pupillen speelden ze hun wekelijkse partijspel van 4 tegen 4 zonder duidelijke opstelling op één-achtste of kwart veldjes. De bal was toen een magneet. Als F-pupillen spelen ze nu hun partijspel van 7 tegen 7 wel in een echte opstelling op een half veld. Maar de bal is in het begin nog steeds een magneet. Tenslotte zijn in een klap afstanden en aantallen spelers verdubbeld. In hun eerste wedstrijden moeten ze daarom wennen aan de vele meters en andere onderlinge verhoudingen. Alleen al het grotere doel en de aanwezigheid van een keeper doen een groter beroep op hun vaardigheden in schieten, mikken en kijken waar de keeper staat.

Er melden zich al spelers die liever meer 'achter' dan 'voor' spelen en andersom. Meerdere keepers melden zich. Vanuit welke motieven is niet altijd duidelijk. Wil die ene goede aanvaller keepen omdat hij per se niet wil verliezen? Doet die verdediger het uit onzekerheid over zijn balvaardigheid met de voet? Voelt hij zich beter nu hij als enige de bal met de handen mag aanraken? Denkt hij op deze – vaak als bescheiden ervaren – positie zijn plekje in het team veilig te stellen? Gaande de seizoenen veranderen drijfveren als deze nog veelvuldig.

Door het ontluikend teambesef raken F-pupillen meer op elkaar betrokken dan toen ze mini-pupil waren. Buiten het veld bestond al kameraadschap, maar nu zien de spelers elkaar ook óp het veld als medespeler. Iemand voor wie je iets over hebt. Aanwijzingen als 'samen aanvallen' en 'samen verdedigen' krijgen betekenis. Tweedejaars F-pupillen rennen al veel minder op een kluitje achter de bal aan. Ze proberen vanuit een evenwichtige verdeling van de posities van zeven spelers over het veld te komen tot een eerste vorm van teamwerk. Elke speler vervult daarbij een rol, levert een bijdrage. Maar van een uitgebalanceerde teamorganisatie is ook dan nog geen sprake. Verwacht dit niet van ze. Volg ze in wat ze al goed doen en daag ze uit iets nieuws te proberen.